

דברי חיזוק והתעוררות

ממורנו הגרש"י זעפראני שליט"א

יממה לאחר פרעות שמחת תורה תשפ"ד

דברי הרמב"ם – זעקה בשעת צרה

"לא נבראו רעמים אלא לפשט עקמומיות שבלב"

כתב הרמב"ם (הל' תעניות פ"א ה"א והלאה) - מצות עשה מן התורה לזעוק ולהריע בחצוצרות על כל צרה שתבא על הצבור, שנאמר על הצר הצורר אתכם והרעותם בחצוצרות, כלומר כל דבר שייצר לכם כגון בצורת ודבר וארבה וכיוצא בהן זעקו עליהן והריעו. ודבר זה מדרכי התשובה הוא, שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן ככתוב עונותיכם הטו וגו', וזה הוא שיגרום להם להסיר הצרה מעליהם. אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו וצרה זו נקרה נקריה, **הרי זו דרך אכזריות וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים, ותוסיף הצרה צרות אחרות**, הוא שכתוב בתורה והלכתם עמי בקרי והלכתי עמכם בחמת קרי, כלומר כשאביא עליכם צרה כדי שתשובו אם תאמרו שהוא קרי אוסיף לכם חמת אותו קרי.

טבח בזמן שיא ההתקשרות של עם ישראל לקב"ה

עברנו את ירח האיתנים, ירח בו אנו מתחזקים בתורה ובמצוות, זמן בו מתקרבים לבורא עולם – לדוד ה' "אורי" יום ר"ה בהמלכת ה', "ישעי" היום הקדוש יוה"כ פ"פ שבו זוכים אנו "לטהר אתכם מכל חטאתכם", "כי יצפנני בסוכו" בצילא דמהימנותא בסוכה. עד היום האחרון יום שמחת תורה, עליו נאמר "והיית אך שמח" – לרבות ליל ה' יו"ט האחרון של חג.

רבותינו אומרים שגשמים בחג הסוכות הינם סימן קללה, משל לעבד שבא למזוג כוס לרבו, ורבו שופכו על פניו ואומר לו, אינני חפץ בשימושך, זה היחס של העבד אל המלך. והנה ביום שמחת תורה שהוא הייחוד של הקב"ה עם עם ישראל, "קשה עלי פרידתכם לאחר ע' פרים שמקריבים כנגד אומות העולם", הקב"ה רוצה להתייחד ולהתוועד עם עם ישראל. "והיית אך שמח" לרבות לילי יו"ט אחרון של חג. הגר"א מבאר שבכל החגים אנו זקוקים לאמצעי ע"מ להתקשר לקב"ה, בפסח ע"י המצות, בסוכות ע"י סוכה ולולב, ועוד.

כל מצוה היא אמצעי לחיבור לקב"ה באמצעות המצוה. האר"י הקדוש מבאר דמילת "מצוה" היא שם ה' בכתבתו, וזאת ע"י שאות "מ" מתחלפת באות "י" באתב"ש, וכן האות "צ" מתחלפת באות "ה" באתב"ש, וע"י כך מתקבל שם ה' ברוך הוא.

בחג שמיני עצרת שנאמר "והיית אך שמח" לרבות לילי יו"ט אחרון של חג, מבאר הגר"א דהריבוי הוא שהחיבור לקב"ה הוא ללא שאנו זקוקים לאמצעים, זה יום שאנו מתייחדים עם הקב"ה, שמחת הקב"ה עם כנסת ישראל, זה רגע הייחוד, כחתן שנשוא כלה, שקודם לייחוד מביא לה סבלונות ומתנות וכו', אבל בזמן הייחוד לא צריכים אמצעים.

אם גשמים בחג הינם סימן קללה, כאדון האומר לעבד איני חפץ בשימושך, א"כ ביום שמיני עצרת, יום שמחת תורה תשפ"ד, בא החתן ואומר לכלה "תסתלקי ממני" !!! מה נדבר ומה נאמר... והלב חמרמר.

מורי ורבותי הקב"ה מדבר איתנו בשפה קשה ונוראה.

חיוב תפילה מדאורייתא לכו"ע בשעת צרה

כל הצרות הם אמצעי, שבאמצעותם נפנה לבורא עולם, ליישר עקמומיות שבלב.

הרמב"ן (בהשגות מצוה ו') סובר שהתפילה בכל יום היא מדרבנן, שהתפילה רחמים היא. אבל מצוה לזעוק ולהריע היא בחינת תפילה דאורייתא – "ולעובדו בכל לבבכם", לזעוק לקב"ה בעת צרה, בזמן זה התפילה היא דאורייתא. ביאור הדברים, בשעה שיצאו עם ישראל ממצרים, וכבר ראו את הגאולה, מיד אח"כ "ופרעה הקריב", הים מלפניהם, ופרעה מאחוריהם, ודובים ואריות לצידיהם. הובא בחז"ל הקדושים, משל לבת המלך שהיתה במדבר, ובאו אליה לסטים וחיות רעות, והושיעה המלך. ואח"כ כאשר לא היתה עוד זועקת למלך, גירה שוב את הליסטים, ואז היתה זועקת למלך שיושיענה. כך גם במצרים היו עם ישראל במצב של "ותעל שוועתם אל האלוקים – ויזעקו", כשיצאו משם ציפה הקב"ה שימשיכו ויפנו אליו, וכיון שלא פנו אליו, מיד "ופרעה הקריב", שהקריב ליבם שם ישראל לאביהם שבשמים, ומיד אח"כ "ויזעקו", הקב"ה חפץ בזעקתנו – "כי קולך ערב ומראך נאוה", מכאן מתבארים דברי הרמב"ן הסובר שתפילה בשעה שכזו הוא חיוב תפילה מדאורייתא – "נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה עד ה'".

כולם שואלים, איך נפרצים הגדרות, כל המחסומים, כל ההגנות. אין לאל ידך, הכל מתמוטט היפך כל התחזיות והאומדנות. אכן ישנה אצבע מאשימה, באים לעשות לנו "הדרת נשים", ולהפקיע את הקדושה מעם ישראל. נראה מה שהיה בבית המקדש, מעיקר הדין אסור לעשות שם שום שינוי, ואפ"ה תיקון גדול עשו שם (סוכה נה), ושינו את המבנה של ביהמ"ק בשביל להפריד בין גברים לנשים.

אסור לפרוץ את הגדרות, ואם פורצים את הגדרות בקודש, הבורא עולם מראה לנו מה זה לפרוץ גדר.

בשלי הסער הגדול הזה – פגעי הטכנולוגיה

האדם צריך להרגיש "בשלי הסער הגדול הזה", יונה בן אמתי נמצא בספינה העומדת להיטרף בים, הוא אינו תולה זאת בשאר האנשים הנמצאים על הספינה, יונה ששאל בשמחת בית השואבה את כוחו הנבואי, ויש לו מורה היתרא רב לכל מעשיו, אפ"ה הוא יודע לומר ברגע האמת בשלי הסער הגדול הזה. כפי שכתב הרמב"ם שמצוה לזעוק ולהריע.

עיקר המבט אינו להאשים את אותם פורצי גדרות, אלא כיונה בן אמתי שאמר "בשלי הסער הגדול הזה".

קראנו בפרשת וזאת הברכה "ברזל ונחושת מנעלך" – פרש"י שאותם שבטים שהיו דרים בספר, היה להם מנעולים, הגדרות שלהם היו "ברזל ונחושת", חומת הגנה ששום אויב לא הצליח לחדור כלל.

חובתנו לקרוא לילד בשמו – פרצנו את הגדרים, את חומת ההגנה – חשיפה של דור הלחצנים, בלחיצה אחת מגיעים לגהנם, ע"ז ג"ע וש"ד, התמכרות. פריצת הגדרים הזו בערכנו, היא הנסיון האחרון של הדור האחרון.

הנסיון הגדול ביותר מזמן חטא אדם הראשון

הגר"מ שפירא (שלא היה מתלהם) כתב במכתב – מאז החטא הקדמוני "טוב ורע" שהביא שואה לעולם, ועד היום אנו משלמים על החטא, ולא עזרה תשובה של מאה שלושים שנה שעשה אדם הראשון. מאז עד היום לא היה כן עד פגעי הטכנולוגיה שהוא "טוב ורע". דהנה עץ הדעת אם היה כולו רע ודאי שאדם וחוה לא היו נכשלים בו, שהרי היו בדרגה גבוהה ביותר, עד שרצו מלאכי השרת לומר לפני אדה"ר 'קדוש קדוש קדוש'. עץ הדעת היה יפה להשכיל וטוב למאכל, אך בתוכו היה את הרע, בתוכו היו 'רגליה יורדות מוות' ואל עפר תשוב. כך גם פגעי הטכנולוגיה, שהטוב שבהם מזמן את האדם להיות טוב להשכיל, ונחמד ונגיש לסביבה, אבל רגליה יורדות מוות.

ע"ז קי"ל שהיא מטמאה בכל שהוא, כיון שהיו עושים אותה קטנה כמין זכוב בשביל שתהא זמינה להם בכל רגע לנשק אותה. כך גם פגעי הטכנולוגיה, זה בכיס, לוחצים, ובר מינן. עלינו להתבונן ולהסיק את המסקנות, חובתנו להציב את הגבולות, ברגע שנפרצת הגדר אצלינו, כך נפרצת הגדר כפי שהיה בשמחת תורה תשפ"ד. זו חובתנו, לא חסידות, לא הנהגות, רבותינו דיברו קשות על ענין זה, וכעת הקב"ה מדבר איתנו בשפה קשה מאוד.

אצל יוסף הצדיק נאמר "וינוס ויצא החוצה", ויש לשאול מדוע השאיר אצלה את הבגד שמפליל אותו. והביאור הוא שמהסכנה יש להתרחק ולא להיות שם רגע אחד. "אי איכא דרכא אחרינא רשע הוא" אומרת הגמ', שואל מרן החפץ חיים מדוע רשע הוא, הרי קי"ל 'אפשר ולא קמכוין, מותר', והרי יכול לילך שם ולעצום עיניו. ותירץ מרן החפץ

חיים דערייות כיון שנפשו של אדם מחמדתן, לא סומכים על האדם, עליו לא להיות כלל במקום הסכנה. בטכנולוגיה יש את כל המרעין בישין, זה ממכר, מטמטם, מטמא.

"קראנו ברש השנה "באשר הוא שם", וכן נאמר "זך וישר אתה", לא תהיה, ולא הייתה, אלא אתה, אין הקב"ה דן את האדם אלא לפי מעשיו של אותה שעה – "באשר הוא שם", ואילו בפרשת בן סורר מוחלפת השיטה, מוטב ימות זכאי ואל ימות חייב, וצ"ב שהרי אם כעת הוא זכאי מדוע הורגים אותו על שם סופו. ביאור הענין הוא שבכל הנסיונות האדם נידון לפי מעשיו של אותה שעה, אבל בהתמכרות זה פס"ר, כבר עכשיו רואים את הסוף, ומוטב ימות זכאי ואל ימות חייב. אסור לנו לפרוץ את הגדרים, עלינו להרגיש בשלי הסער הגדול הזה.

התמכרות – הרב דסלר בשם הרב כהנמן

הרב דסלר מסר באלול תשי"ג שיחה מוסרית (מובא במכתב מאליו ח"א עמ' 105), וכתב שהראה לו הרב כהנמן את הירושלמי על בן סורר ומורה, ושסופו מקפח את הבריות, ולא עוד אלא ששופך דמים, ולא עוד אלא שמשכח תלמודו. הקשה הרב כהנמן, וכי זה הסדר שלבסוף מגיע לשיא ההידרדרות במשכח לימודו, לכאורה היה צריך להיות הפוך שבתחילה משכח לימודו, ואח"כ מקפח את הבריות, ואח"כ לסטים מזוין שופך דמים. ומדוע הובא משכח תלמודו בהתחלה. ותירץ הרב כהנמן מכאן נלמד את כח התורה, בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין. גם אם אדם הגיע לבאר שחת, יכול לצאת ממקום זה ע"י התורה, יש לו את הכלים להתמודד עם היצה"ר. לכן משכח תלמודו זה שיא האובדן.

עוד הביא הרב כהנמן את המשנה באבות (פ"ג משנה י') "שינה של שחרית, ויין של צהרים, ושיחת התינוקות, ושיבה עם עמי הארצות – מוציאים את האדם מן העולם". הקשה ר' יונה, על מה מוציאים מן העולם, הרי לא מדובר במי ששתה יי"נ או אכל מאכלות אסורות או בעל בעילות אסורות, ולכאורה עשה רק דברים קלים. תירץ ר' יונה ע"פ משל לעבד שקיבל מהמלך שק של דינרי זהב, ולקח את השק והשליכו לנהר, כעת אם יבוא המלך לעבד ויבקש שוב דינרי זהב ודאי שלא יתן לו אחר שהשליכם לנהר. מבאר ר' יונה על מה הקב"ה נותן חיים, על התבטלות כזו, עליו נאמר למה לו חיים. אנו אחר ר"ה, שאז ביקשנו מהקב"ה חיים – למענך אלוקים חיים, כי הם חיינו ואורך ימינו, ובהם נהגה יומם ולילה, אלו הם החיים שלנו. הוסיף הרב דסלר ואמר שמה שאנו רואים אנשים שאינם שומרי מצוות כלל שיש להם חיים, החיים שלהם הם מהשטן, שהרי אם לא כן לא היתה בחירה חופשית, שהיו רואים מי שלומד חי ומי שלא לומד מת, לכן הקב"ה נתן לשטן בכבודו ובעצמו יכולת וכח לתת חיים לאלו שאינם לומדים.

השיבנו ה' אליך ונשובה

אנו פונים לקב"ה ומבקשים, אנו רוצים למענך אלוקים חיים, לא חיים מהשטן, עברנו את ירח האיתנים ברוממות ובהתבטלות ובשמחה, ולצערנו קיבלנו דיחוי שכזה, אין אתנו יודע עד מה. אנו יודעים שהקב"ה רחום וחנון, ויודעים את הכתוב "את אשר יאהב ה' יוכיח כאב את בן ירצה" "בני תורת אל תשכח". אנו הבנים שלך הקב"ה, כפי שזעקנו בר"ה וביוה"כ, ואנו בטוחים שכל המאורעות הללו – כי אם מאוס מאסתנו קצפת עלינו עד מאוד – השיבנו ה' אליך ונשובה, חדש ימינו כקדם. אנו צריכים להציב את הגבולות והגדרים, וע"י כך הגדרות בארץ יהיו "ברזל ונחושת מנעלך". והבא ליטהר מסייעים אותו מן השמיים, יתן ה' ויאמר לצרותינו די, ומכאן ולהאה חושבה לטוב, אכ"ר.